

RIIGIKOHUS

HALDUSKOLLEEGIUM

KOHTUMÄÄRUS

Kohtuasja number	3-3-1-11-14
Määruse kuupäev	29. mai 2014
Kohtukoosseis	Eesistuja Tõnu Anton, liikmed Indrek Koolmeister ja Harri Salmann
Kohtuasi	MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte kaebus Tallinna linna kohustamiseks tasuda erakooli tegevuskulud
Vaidlustatud kohtulahend	Tallinna Ringkonnakohtu 18. novembri 2013. a määrus haldusasjas nr 3-11-2703
Menetluse alus Riigikohtus	Tallinna linna määruskaebus
Asja läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

- Jätta Tallinna linna määruskaebus rahuldamata ja Tallinna Ringkonnakohtu 18. novembri 2013. a ja Tallinna Halduskohtu 22. juuli 2013. a määrused haldusasjas nr 3-11-2703 muutmata.**
- Arvata kautsjon riigituludesse.**

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. Tallinna Halduskohus rahuldab 3. veebruari 2012. a otsusega haldusasjas nr 3-11-2703 MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte kaebuse ning kohustas Tallinna linna osalema MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte peetava eraüldhariduskooli tegevuskulude katmises proportsionaalselt selles koolis õppivate õpilaste arvuga, kelle rahvastikuregistri järgne elukoht asub Tallinna linna haldusterritooriumil ning tasuma põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (PGS) § 83 lõikes 6 sätestatud korras ja alustel MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte poolt Tallinna linnale esitatud arved. Kohtuotsus jõustus 19. novembril 2012.

2. MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte esitas 7. juunil 2013 Tallinna Halduskohtule taotluse Tallinna linnale haldusasjas nr 3-11-2703 tehtud kohtuotsuse täitmata jätmise eest trahvi määramiseks. Taotluse kohaselt ei ole Tallinna linn täitnud eelnimetatud kohtuotsusega pandud kohustust osaleda MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte peetava erakooli tegevuskulude katmises alates 2013. a jaanuarist ega ole tasunud kaebaja esitatud sellekohaseid arveid.

3. Tallinna Halduskohus määras 22. juuli 2013. a **määrusega** Tallinna linnale haldusasjas nr 3-11-2703 tehtud kohtuotsuse täitmata jätmise eest 750 eurot trahvi. Halduskohtu põhjendused olid järgmised:

- MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte väitel ei ole Tallinna linn osalenud kaebaja peetava erakooli tegevuskulude kandmises 2013. aastal. Vastustaja ei vaidle sellele väitele vastu ega ole esitanud tõendeid, mis kinnitaksid vastupidist;
- kohtuotsuse resolutsiooni esimesest poolest tuleneb üheselt kohustus osaleda erakooli tegevuskulude katmises ka edaspidi, mitte üksnes kuni kohtuotsuse tegemiseni. Kohustus ei piirne üksnes

ajaga, mis eelnes kohtuotsuse tegemisele. Erakooliseaduse (EraKS) §-st 22² tulenev kohustus on kestev ning erakooli pidaja kui õigustatud subjekti õiguste teostamise seisukohast oleks ebaefektiivne ja mõeldamatu, et ta peaks pöörduma uuesti kohtu poole iga kord, kui kohalik omavalitsus oma kohustust täitnud ei ole;

3) EraKS §-st 22² ning PGS § 83 lõikest 8 tuleneb, et tasutava summa vaidlustamine ei vabasta kohalikku omavalitsust arve tasumise kohustusest. Vastustaja ei saa õigustada kaebaja esitatud arvete tasumata jätmist sellega, et arved võivad sisaldada PGS § 83 lõikes 4 nimetatud kulusid. Vastustaja ei ole kaebajalt arusaadavalt nõudnud tegevuskulude suuruse kohta täpsemate selgituste või arvestuse esitamist ega esitanud põhjendatud seisukohta, et summa, mida erakooli pidaja linnalt taotleb, on põhjendamatult suur. Ebakonkreetne ja põhjendamatu on ka vastustaja väide, mis puudutab erakooli pidaja kohustust esitada eelarveaastale eelneva aasta 30. novembriks andmed õppekoha tegevuskulu arvestusliku maksumuse kohta. Vastustaja pole väitnud, et kaebaja ei ole 2013. eelarveaasta kohta sellist arvestust esitanud;

4) see, et vastustaja meelest pole erakooli tegevuskulude katmine olemuslikult omavalitsuslik ülesanne või et selle kohustuse täitmine oleks mõeldav vaid juhul, kui riik eraldab kohalikule omavalitsusele selleks raha, ei ole asjaoludeks, mis õigustaks kohtuotsusega pandud kestva kohustuse täitmata jätmist või mis viitaks sellele, et kohustus on lõppenud.

4. Tallinna linn esitas trahvimääruse peale **määruskaebuse**.

5. Tallinna Ringkonnakohus jättis määruskaebuse 18. novembri 2013. a **määrusega** rahuldamata. Ringkonnakohus nõustus halduskohtu määrusega. Tallinna Halduskohtu 3. veebruari 2012. a otsuse resolutsioonist tuleneb selgelt Tallinna linna kohustus osaleda MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte tegevuskulude katmises ka edaspidi. Kui kohtuotsuse eesmärgiks oleks olnud kohustada vastustajat maksma vaid kaebusele lisatud tasumata arveid, puudunuks vajadus kohustada vastustajat veel täiendavalt osalema kaebaja peetava erakooli tegevuskulude katmises. Kohtuotsusega on kindlaks tehtud, et kaebaja poolt nõuetekohaste arvete esitamisel on vastustajal kohustus kooli tegevuskulud ettenähtud ulatuses hüvitada. Kohtuotsusega ei ole vastustajalt võetud õigust korraldada haldusmenetlus kontrollimaks arvete nõuetekohasust. Samas on jõustunud kohtuotsusega siduvalt kindlaks tehtud, et linn ei saa arvete tasumisest keelduda põhjendusega, et erakooli pidavate eraõiguslike isikute rahastamine ei ole kohaliku omavalitsuse ülesanne.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

6. Tallinna linn palub **määruskaebuses** Tallinna Ringkonnakohtu 18. novembri 2013. a ja Tallinna Halduskohtu 22. juuli 2013. a määrused haldusasjas nr 3-11 2703 tühistada ning teha uus määrus, millega jätta MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte 7. juuni 2013. a taotlus rahuldamata. Määruskaebuse põhjendused on järgmised:

1) Tallinna linn on Tallinna Halduskohtu 3. veebruari 2012. a kohtuotsuse haldusasjas nr 3-11-2703 täitnud ja kohtuotsusega määratud summa MTÜ-le Haridus- ja Kultuuriselts Läte tasunud. Kaebuse esemeks oli nõue kohustada linna tasuma kohtusse pöördumise ajaks maksmata arved. Kohtuotsusest (sh selle sisust ega resolutsioonist) ei tulene, et lahendatud oleks ka tulevikus kaebaja võimalike esitatavate arvete tasumise küsimus;

2) kohus ei saa Tallinna linna kohustada tasuma kaebaja poolt tulevikus esitatavaid võimalikke arveid, kuna EraKS § 22² ning PGS § 83 järgi on erakooli pidaja kohustatud esitama kohalikule omavalitsusele kooli tegevuskulude ülevaate (eelarve), mille alusel kohalik omavalitsus kontrollib taotluse põhjendatust. Vastustaja ei ole kohustatud tasuma arveid automaatselt, vaid üksnes põhjendatud ulatuses ja reaalsest kulutusest lähtuvalt;

3) arvete esitamisega algab erakooliseaduses ja PGS-s sätestatud haldusmenetlus erakoolide tegevuskulude hüvitamise taotluse lahendamiseks ning kulude kontrollimiseks. Taotluse läbivaatamise tulemusena selgub, kas ja millises ulatuses on linn kohustatud erakoolide tegevus-

kulude katmises osalema. Kui isik leiab, et haldusorgan on õigusvastaselt viivitanud taotluse lahendamisega või jätnud selle õigusvastaselt rahuldamata, siis on isikul võimalik esitada halduskohtule asjakohane kaebus;

4) trahvimenetluses kontrollitakse, kas menetlusosaline on täitnud jõustunud kohtuotsuse. Selle raames ei ole võimalik tuvastada, kas linn oli kohustatud tasuma kaebaja kunagi hiljem tekkida võivaid tegevuskulusid, ega hinnata haldusorgani korraldatud muu haldusmenetluse õiguspärasust;

5) määrus on põhjendamatu ka seetõttu, et toimikus puuduvad arved, mille tasumata jätmist linnale ette heidetakse. Halduskohus ei ole arrete, mille tasumata jätmist Tallinna linnale ette heidetakse, põhjendatust üldse hinnanud.

7. MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte palub **vastuses** määruskaebuse rahuldamata jätta.

KOLLEEGIUMI SEISUKOHT

8. Tallinna Linnavalitsus on vaidlustanud kohtumääruse, millega talle määrati haldusajajas nr 3-11-2703 tehtud kohtuotsuse täitmata jätmise eest 750 eurot trahvi.

Jõustunud kohtulahendi täitamata jätmise eest trahvi määramine on reguleeritud halduskohtumenetluse seadustiku (HKMS) §-s 248. HKMS § 248 lg 1 esimese lause kohaselt määrab kohus kohtulahendi või kohtu kinnitatud kompromissi täitmata jätmise eest süüdiolemale menetlusosalisele rahatrahvi kuni 32 000 eurot. Sama paragrahvi lg 2 kohaselt võtab kohus rahatrahvi määramisel arvesse kohtuotsuse jõustumisest möödunud aega ja muid asjaolusid, mis omavad rahatrahvi ning selle suuruse määramisel tähtsust.

9. HKMS § 5 lg 1 p 2 annab halduskohtule volituse kaebuse rahuldamisel kohustada haldusakti andma või toimingut tegema. HKMS § 162 lg 1 kohaselt lahendab kohus otsuse resolutsiooniga selgelt ja ühemõtteliselt kaebuse nõuded ja menetlusosaliste veel lahendamata taotlused. Sama paragrahvi lg 3 kohaselt määrab kohus vajaduse korral otsuse resolutsioonis kindlaks otsuse täitmise tingimused ja esialgse õiguskaitsega seotud küsimused. Sama paragrahvi lg 4 esimese lause kohaselt peab resolutsioon olema arusaadav ja täidetav ka otsuse muude osadeta.

Jõustunud kohtulahendi täitmata jätmise tähendab kohtulahendi resolutsioonis sisalduva ettekirjutuse täitmata jätmist. Seega saab kohus kohtulahendi täitmata jätmise eest trahvi määrata, kui selles süüdiolav menetlusosaline on jätnud täitmata kohtuotsuse resolutsioonis sisalduva ettekirjutuse (vt ka Riigikohtu halduskolleegiumi otsus haldusajajas nr 3-3-1-27-06, p 12).

10. Tallinna Halduskohtu 3. veebruari 2012. a otsuse haldusajajas nr 3-11-2703 resolutsioon on järgmine:

„1. Rahuldada MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte kaebus.

2. Kohustada Tallinna linna osalema MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte peetava eraüldhariduskooli tegevuskulude katmises proportsionaalselt selles koolis õppivate õpilaste arvuga, kelle rahvastikuregistri järgne elukoht asub Tallinna linna haldusterritooriumil ning tasuma põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 83 lõikes 6 sätestatud korras ja alustel MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte poolt Tallinna linnale esitatud arved.“

11. Pooled ei vaidle selle üle, et Tallinna linn on tasunud MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte arved nr 10933, 10937 ja 11015 (tl 12–14), mis olid tasumata kaebuse esitamise ajal. Sellega on linn täitnud halduskohtu 3. veebruari 2012. a otsuse osas, mis kohustas linna tasuma MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte juba esitatud arved.

Vaidlus käib selle üle, kas halduskohtu 3. veebruari 2012. a otsuse resolutsioon kohustas linna tasuma ka pärast kohtuotsuse jõustumist PGS § 83 lg 6 alusel esitatud MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte arved.

12. MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte esitas halduskohtule kaebuse järgmise nõudega: kohustada vastustajat täitma EraKS § 22² lg-st 1 tulenevat kohustust osaleda erakooli tegevuskulude katmises vastavalt kaebaja esitatud ja esitatavatele arvetele.

Halduskohtu 3. veebruari 2012. a otsuse resolutsiooni punktist 1 nähtub üheselt, et MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte kaebus on täies ulatuses rahuldatud. Resolutsiooni punktiga 2 pandi Tallinna linnale kohustus osaleda MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte peetava eraüldhariduskooli tegevuskulude katmises ning tasuda PGS § 83 lõike 6 alusel esitatud MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte arved.

13. Kolleegium nõustub kohtutega, et halduskohtu otsuse resolutsiooniga on Tallinna linnale pandud kohustus osaleda kaebaja peetava eraüldhariduskooli tegevuskulude katmises nii kaebuse esitamise ajaks esitatud arvete alusel kui ka hiljem. Seega jättis linn MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte arvete tasumata jätmisega täitmata talle halduskohtu otsuse resolutsiooniga tehtud ettekirjutuse osas, millega teda kohustati osalema MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte peetava eraüldhariduskooli tegevuskulude katmises ning tasuma PGS § 83 lg 6 alusel esitatud arved.

14. Halduskohtu resolutsiooniga ei kohustatud linna tasuma kõiki tulevikus esitatavaid MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte arveid. Resolutsiooniga pandi linnale kohustus tasuda ainult PGS § 83 lõike 6 alusel esitatud MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte arved. EraKS § 22² ning PGS § 83 kohaselt on linn kohustatud sellised arved tasuma. Trahvimise taotluse lisana esitatud linnaga peetud kirjavahetusest (tl 135), linna vastusest taotlusele (tl 149) ja linna määruskaebusest trahvimise määruse peale (tl 159–160) ei nähtu, et linn jättis arved tasumata põhjusel, et need ei vasta PGS § 83 lg-le 6. Sellist seisukohta ei väljenda linn ka Riigikohtule esitatud määruskaebuses. Lisaks ei vabasta PGS § 83 lg 8 kohaselt tasumisele kuuluva summa vaidlustamine linna arve tasumise kohustusest.

15. Alusetud on määruskaebuse väited, et kohtud on rikkunud uurimispõhimõtet ja jätnud tõendid hindamata, kuna toimiku materjalide hulgas ei ole arveid, mille tasumata jätmist linnale ette heidetakse, ning kohtud ei ole arvete põhjendatust hinnanud.

MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte esitas koos rahatrahvi määramise taotlusega arved, mida linn ei ole väidetavalt tasunud (tl 125–132). Linn ei ole nende arvete tasumata jätmisele vastu vaielnud ega esitanud ka tõendeid, et arved ei vasta nõuetele. Seega ei ole kohtud uurimispõhimõtet rikkunud ja tuvastasid esitatud tõendite põhjal õigesti, et linn jättis talle jõustunud kohtuotsusega pandud kohustuse täitmata.

16. Eelnevast tulenevalt oli halduskohtul õigus määrata linnale kohtulahendi täitmata jätmise eest rahatrahv. Määratud trahv ei ole kolleegiumi hinnangul ebaproportsionaalne.

17. Toodud põhjustel jääb Tallinna linna määruskaebus rahuldamata. Määruskaebuse esitamisel tasutud kautsjon arvatakse HKMS § 107 lg 4 alusel riigituludesse.

allkirjastatud digitaalselt
Tõnu Anton

allkirjastatud digitaalselt
Indrek Koolmeister

allkirjastatud digitaalselt
Harri Salmann